

Patricia Biarincová
Katolícka univerzita
Ružomberok
Slovensko

Atelier natury – fotografia w edukacji wizualnej na przykładzie studenckich działań plenerowych

Ateliér prírody – fotografia vo vizuálnom vzdelávaní na príklade študentských outdoorových aktivít

Atelier of nature – photography in visual education on the example of student outdoor activities

Streszczenie

Artykuł przedstawia prace studenckie powstałe podczas działań plenerowych zrealizowanych w okresie od 2014 r. do 2017 r. Zajęcia prowadzone poza uczelnianą pracownią organizowane są corocznie ze studentami edukacji artystycznej (KU, Ružomberok) w środowisku sanatorium dla dzieci w Żeleznicy (Niżne Tatry). W artykule przedstawiono techniki artystyczne i rezultaty działań studentów, którzy poszukiwali równowagi między technologią a ekologią.

Słowa kluczowe: edukacja artystyczna, sztuka, rzemiosło, zdjęcia, kraj

Dokumentovanie výtvarných projektov

Fotodokumentácia v príspevku dokresľuje charakteristickú atmosférou špecifického miesta Železnô (Nízke Tatry) s jeho geniom loci a zároveň

prezentuje autorské reakcie študentov, interpretácie realizované svojším spôsobom, ktoré tvoria časť spektra študentskej tvorby a aj výtvarnej produkcie. Odzrkadľuje aktívnu činnosť s prírodnými a recyklovanými materiálmi, zobrazuje atmosféru konkrétnych priestorov/objektov v krajine.

Výtvarné úlohy a tvorivé prístupy počas plenérov v rokoch 2014-2017 charakterizoval konkrétny postup a proces tvorby. Študenti postupovali systémom vnímania prostredia, zberu informácií a výtvarných podnetov. Vytvárali texty, skice, denníky námetov, fotografie, video záznamy. Postupovali systémom koncept, návrhy, realizácia artefaktu. Počas procesu vzniku artefaktov/produktov študenti vytvárali digitálne fotografické záznamy. Týmto spôsobom si vytvorili vizuálny zápis z procesov tvorby na báze vzájomnej kontinuity vstupov a výstupov medzi jednotlivými médiami (kresba, maľba, socha, fotografia).

Príroda v umení – umenie v prírode 2014

Východiskom výtvarných úloh a tvorivých prístupov pre študentov pri realizovaní projektu *Príroda v umení – umenie v prírode* bolo košíkárstvo (zvládnutie remesla, techniky košíkárstva v spojení s dizajnom) a stratégia Eco-art (podpora udržateľnosti životného prostredia pomocou umenia a kreatívnych prístupov). Aktivity boli smerované k tradícii a revitalizácii, oživeniu procesov alebo fungovania niečoho už existujúceho.

Cieľ bol zameraný na znalosť prírodných materiálov, proporcie, estetiku, spojenie funkcie a dizajnu. Prvým krokom, ktorý absolvovali študenti v procese realizácie témy bolo nadobudnutie praktickej skúsenosti s košíkárstva a to na báze tradičného pracovného postupu pletenia košíkov. Druhým krokom, ktorý riešili študenti bolo nájsť nové využitie pre zanikajúce remeslo košíkárstvo v spojitosti s interiérom a exteriérom, v tejto súvislosti revitalizovať zanedbané zákutia konkrétneho exteriéru vytvorením artefaktu z prírodných materiálov lineárneho charakteru na pomedzí dizajnu a voľného umenia.

Počas procesu tvorby študenti prakticky pracovali s reálnym prírodným materiálom – prútom, ktoré sa nachádzalo v areály Detskej ozdravovne v Železnom (časť materiálu bola dovezená z iným zdrojov). Následne

vytvárali objekty tvorené technikou košíkárstva pre interiér vid'. obr. 1 a časť objektov vkomponovaných a zrealizovaných v krajine vid'. obr. 2-3.

Príroda v umení – ateliér v prírode 2015

Hlavným cieľom aktivít na tému *Príroda v umení – ateliér v prírode* počas mimoateliérového pobytu bolo pokúsiť sa uplatniť v súčasnosti preferované prístupy k životnému prostrediu, prehĺbiť študentom poznatky o prírodných a recyklovateľných materiáloch a to na báze tvorby ekologických objektov. Čiastkový cieľ bol orientovaný na názorné cvičenia s použitím zelených technológií, spolu so súčasnými tendenciami návratov k prírode prostredníctvom stratégií Land artu, ktoré prispievajú k zmene prístupu k prírode a novému/ekologickému precíteniu krajiny. Praktickým cieľom témy *Príroda v umení – ateliér v prírode* bola tvorba artefaktu/objektu v konkrétnom vytypovanom exteriéry, vytvoreného z textilných odpadových materiálov, prírodných materiálov a miestnych obnoviteľných zdrojov. Pri realizovaní témy študenti nadobudli praktickú skúsenosť s používaním tradičných a netradičných pracovných postupov, pri využití zdrojov z krajiny pre umenie v krajine.

Východiskom výtvarných úloh a tvorivých prístupov pre študentov sa stali už spomínané umelecké stratégie Land art¹, Konceptuálne umenie² a Umenie recyklácie³. Študenti Katedry výtvarnej výchovy v krajine

¹ Land art (*ang. land krajina, zem, pôda, pevnina, pozemok, art umenie*). Jedna z výtvarných tendencií – umenia v krajine, ktorá sa sformovala na americkej scéne v 2. pol. 60. r. a je charakteristická vytváraním diel v krajine, pôsobením umelcov v prírodnom prostredí či prácou s prírodnými materiálmi. Geržová, J.: *Slovník svetového a slovenského výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia*. Bratislava: Profil, 1999, s. 154.

² Konceptuálne umenie (*ang. conceptual art, concept art, concept pojem, art umenie*), *syn. projektové umenie, informačné umenie Medzinárodné hnutie vznikajúce v pol. 60. r. na pôde USA, ktoré povýšilo na naj dôležitejší aspekt umeleckej práce myšlienku, alebo koncept autora*. GERŽOVÁ, J.: *Slovník svetového a slovenského výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia*. Bratislava: Profil, 1999, s. 145.

³ Umenie recyklácie (*ang. art recycling, to recycle znovu uviesť do obehu, znovu využívať*) výtvarná metóda uprednostňujúca vztváranie artefaktu z už existujúcich prvkov v ich materiálnej (znovupoužitie nájdených predmetov) alebo duchovnej podobe (vyhľadávanie zabudnutých ideí, ich oživenie a návrat do

skúmali/mapovali konkrétny exteriér, vytvárali kresliarske a maliarske záznamy z naturálnych podnetov. Uplatňovali stratégie tvorby z prírodných materiálov. Tvorili artefakty z recyklovaných surovín prevažne s textilného odpadu obr. 5 a miestnych zdrojov nachádzajúcich sa v areály Detskej ozdravovne v Železnom.

Realizácia výtvarných prác priamo v krajine, dala možnosť študentom použiť spektrum výtvarných stratégií, napríklad variant vyňatia, doplnenia obr. 4, privlastnenia, manipulovania, prípadne premodelovania častí v priestore/krajine. Tieto postupy/stratégie im umožnili pracovať s dostupným lokálnymi materiálmi, ktoré ich obklopovali. Miestna ponuka krajinných zdrojov určila možnosti prirodzenej recyklácie zdrojov, ekologické a environmentálne prístupy, čo eliminovalo použitie nových materiálov. Objekty, ktoré vytvorili študenti v Železnom, sa stali aj vďaka citlivému prístupu ku krajine jej harmonickou súčasťou.

L–E–S /laborovanie/ – /emócie/ – /sloboda/ 2016

Cieľom aktivít na tému *L–E–S /laborovanie/ – /emócie/ – /sloboda/* počas pobytu v krajine bolo hľadanie skrytých bytostí v magickom lese. Objavovanie skrytého v lese – príbehové koncepty, ekológia. Použitím prírodných a recyklovateľných materiálov a práce s papierom rôzneho druhu v lesnom prostredí sa študenti snažili uplatniť ekologické a environmentálne prístupy vo výtvarnej tvorbe.

Realizácia objektov priamo v areáli Detskej ozdravovne v Železnom bola podmienená lesným prostredím a fragmentami lesa. Umožnila študentom pracovať na tvorbe príbehových konceptov in situ. Rozprávkový les, fantázia, mágia lesa a lesných bytostí, vytváranie artefaktov na podstate emócií a slobody vychádzajúcej z krajiny a lesa. Na technickú realizáciu výtvarných prác, objektov a prostredí boli použité výtvarne techniky a postupy spájané s papierom. Spektrum výtvarných stratégií ako obaľovanie, viazanie, kolážovanie, kombinované techniky boli aplikované v lesnom prostredí alebo pri vyňatých fragmentoch lesa obr. 6-9.

kultúrnho obehu). Geržová, J., Hrubaničová, I.: *Kľúčové termíny výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia*. Bratislava: Profil, 1998, s. 106.

Pocsta pre Juraja Meliša 2017

Ústrednou témou v roku 2017 bol návrat ku konceptuálnym projektom jedného z najvýznamnejších osobností súčasného slovenského sochárstva prof. Juraja Meliša. Východiskom výtvarných úloh a tvorivých prístupov pre študentov sa stali Melišove projekty HEPL⁴ a IDEA⁵, pri ktorých sa profesor Juraj Meliš čiastočne inšpiroval zemným umením a land-artom. Zadanie konkrétnych úloh bolo zamerané najmä na hľadanie nových individuálnych a kreatívnych riešení s úsilím o nadviazanie na odkaz spomenutých projektov v súčasnom spoločenskom kontexte zasadených do krajiny.

Východiskom výtvarných úloh a tvorivých prístupov pre študentov sa stali umelecké stratégie Land art a Konceptuálne umenie. Študenti na tému reagovali apropriaciou, citáciami či parafrázovaním. Pracovali s dielami HELP a IDEA.

Realizácia výtvarných prác priamo v krajine, dala možnosť študentom použiť spektrum výtvarných stratégií ako napríklad privlastnenia, manipulovania, prípadne premodelovania častí v priestore/krajine obr. 10. Dostupný lokálny materiál, ktorý sa nachádzal v okolí Detskej ozdravovne v Železnom umožnil študentom pracovať s prírodninami formou naturalny textov. A na základe fotodokumentácie ich následne spracovať v ďalšom procese tvorby v grafických programoch do finálnych produktov/artefaktov obr. 11-12.

Záver

Po ukončení jednotlivých pracovných aktivít a úloh študenti prezentovali svoje výstupy z riešenej problematiky prostredníctvom:

- pracovných denníkov/záznamov z procesu, v ktorých boli zdokumentované inšpiračné zdroje pre tvorbu objektov,

⁴ Juraj Meliš vytvára odozvy na land atové projekty, keď priamo do krajiny umiestňuje veľké nápisy Help, vytvárané z kníh, dreva alebo priamo vyhlbované do zeme. Geržová, J., Hrubaničová, I.: *Kľúčové termíny výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia*. Bratislava: Profil, 1998, s. 106.

⁵ Ojedinele vytvára Juraj Meliš vo svojich grafických listoch odozvy na land artistické projekty..., Geržová, J., Hrubaničová, I.: *Kľúčové termíny výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia*. Bratislava: Profil, 1998, s. 106.

- fotografické záznamy realizovaných prostredí v lese,
- fotografické záznamy realizovaných diel (in situ),
- návrhom aplikácie získaných poznatkov do edukačnej praxe.

Forma práce priamo v teréne priniesla študentom novú skúsenosť, ako reagovať na podmienky dané priestorom v krajine. Ako citlivo a environmentálne pracovať v krajine a s krajinou výtvarnými prostriedkami. Umožnila im rozšíriť si praktické a pedagogické zručnosti, obohatila ich o tvorivé prístupy, ktoré môžu perspektívne zúročiť vo svojej pedagogickej praxi.

Bibliografia

Druki z warte

Geržová, J.: *Slovník světového a slovenského výtvarného umění druhé poloviny 20. století*. Bratislava: Profil, 1999,

Geržová, J., Hrubaničová, I.: *Klíčové termíny výtvarného umění druhé poloviny 20. století*. Bratislava: Profil, 1998,

Bajcůrová, K., Jančár, I.: *Juraj Meliš*. Bratislava: Slovenský tatran, s. r. o., 2002,

Summary

The paper outlines students' artwork created during out of the studio study stays, between the years 2014-2017. Out of the studio has been annually organized by the department of Art Education in Ruzomberok in the environment of children's sanatorium in Zelezná (Low Tatras). The submitted paper presents art techniques and students' educational outcomes resulting from the search of a balance between overtechnization and ecology through and education.

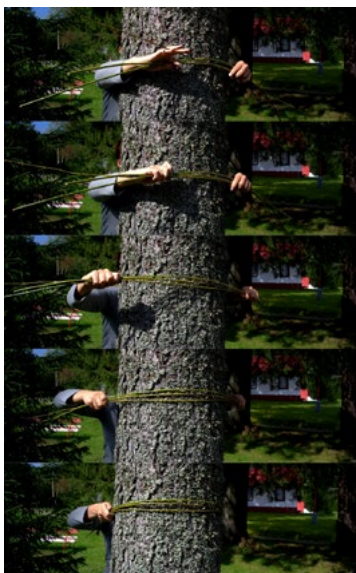
Keywords: out of the study, art education, fine art, craft, photos, countryside

1. Plenér 2014, košíkářstvo, eco-art, b.d., foto: autorka

2. Plenér 2014, košíkářstvo, eco-art, b.d., foto: autorka

3. Plenér 2014, revitalizácia, b.d., foto: autorka

4. Plenér 2015, revitalizácia/doplnenie, b.d., foto: autorka

5. Plenér 2015, obal'ovanie/paketáž – textil, b.d., foto: autorka

6. Plenér 2016, paketáž – papier, b.d., foto: autorka

7. Plenér 2016, premodelovanie, b.d., foto: autorka

8. Plenér 2016, premodelovanie, b.d., foto: autorka

9. Plenér 2016, fantazijne bytosti, paketáž, b.d., foto: autorka

10. Plenér 2017, apropiácia, b.d., foto: autorka

11. Plenér 2017, apropiácia, b.d., foto: autorka

12. Plenér 2017, apropiácia, b.d., foto: autorka